

Barendrecht

Contactblad

Nº 157 Jaargang 2019/1

Het geheugen van Barendrecht

Nog altijd
even ambachtelijk

DE **Weypoort**
DICK SCHUMACHER

Kaasspeciaalzaak De Weypoort
Middenbaan 87
telefoon: 0180 - 61 29 29
www.deweypoort.nl

Velo Beheer BV

Postbus 27
2990 AA Barendrecht

Voordijk 275
2992 AL Barendrecht

Kraima

Middenbaan 81 Barendrecht
Tel. 0180 612059

Van der Linden

Internationaal Transport
Agrarisch Loonbedrijf
Garagebedrijf

Koedood 27 Barendrecht Tel. (0180) 612911 Fax (0180) 620391

Berkman, sinds 1903

Voordelig, snel, schoon en persoonlijk. Dát zijn de kernwaarden waar Berkman voor staat. Bij ons station in Barendrecht kunt u tanken, uw auto wassen, of iets lekkers kopen in onze shop of bakery. En natuurlijk altijd met onze persoonlijke service!

Kijk voor alle vestigingen en acties op berkman.nl

BERKMAN
Sinds 1903

Tuindersweg 34, Barendrecht

paul casteleijn
HOVENIERS B.V.

Noldijk 126 2991 VL Barendrecht
Tel. 078-6771123 Fax.078-6771118
www.paulcasteleijn.nl

hét adres voor tanken wassen & shoppen

aanhangwagen verhuur

ziedewij
pitstop van Barendrecht

Middelweg 3 - Barendrecht

Automobielbedrijf M. Vogelaar

Onderhoud - reparaties - verkoop automobielen
APK keuringen

v.d. Meulenstraat 6 - 2992 KM Barendrecht
Telefoon 0180 - 394666

Keukens van A tot Z

KEUKENSTUDIO

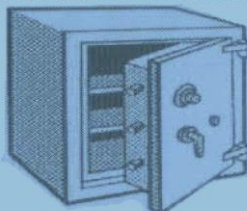
KONIJNENDIJK
BARENDRECHT

www.konijnendijk.nl

Dorpsstraat 174 - 2992 AB Barendrecht
Bij de watertoren - Tel. 0180-611100
maandag gesloten - vrijdag koopavond

NIEUWE EN OCCASION BRANDKASTEN

RECHTSTREEKS UIT EIGEN FABRIEK!
CA. 500 STUKS
OP VOORRAAD

BRANDKASTENFABRIEK
N.A. VAN DEN HOVEN & ZN. B.V.
WWW.VDHSAFES.NL / TEL. 0180-612988

Dorpsstraat 141 • 2992 BD Barendrecht • tel: 0180-612130
www.diggels-eetcafe.nl

VIJFVINKEL

SCHOENEN

Middenbaan 98 • 2991 CT Barendrecht
Tel. 0180 - 613 221 • Fax 0180 - 611 314

Contactblad

Inhoudsopgave

	Van de redactie	2
	Verenigingsnieuws	2
<i>Corrie Ratsma</i>	A.M. Overwater op 95-jarige leeftijd overleden	3
	In memoriam Nel den Otter	4
	In memoriam Cees Vermeer	5
<i>Ton Blinde</i>	De Rolf Route	5
<i>Wim de Regt/Roelof J. Roomer</i>	Oudere Barendrechtse vertellen ... (1)	7
<i>Cees Dorsman/Arie Noordzij Jr</i>	De hongerwinter van 1944	9
<i>Roelof J. Roomer</i>	Expositie Modelvliegclub Europoort	10
<i>Simon Hoek</i>	De eerste predikanten van Barendrecht (5)	11
<i>Cees Dorsman/Arie Noordzij Jr</i>	De Paalwacht in 1943	16
<i>Maaïke Roomer-van Roosmalen</i>	Zoekplaatje	18
	Ontwikkelingen in het boerenbedrijf	19
<i>Roelof J. Roomer</i>	Expositie eierdopjes	21

Colofon

Het Contactblad is een uitgave van de Historische Vereniging Barendrecht en verschijnt vier maal per jaar. Overname van artikelen is uitsluitend toegestaan met bronvermelding.

Redactie: J.E.J. Blinde jr., R.J. Roomer en mevr. M. Roomer-van Roosmalen

e-mail: contactblad@historischbarendrecht.nl

Druk: Goud PrintCenter, Alblasserdam

Sluitingsdatum inlevering kopij voor het volgende nummer: 31 mei 2019

ISSN 0169-5460

Ledenadministratie

Voor aanmelding voor en opzegging van het lidmaatschap alsmede voor het doorgeven van een adreswijziging gelieve u contact op te nemen met de ledenadministratie:

Mw. N. Verschoor

e-mail: info@historischbarendrecht.nl

De contributie bedraagt € 17,50 per jaar. Een extra bijdrage is altijd welkom.

Op de voorplaat

Schilderij boerderij Jan van den Hoek, (foto: Roroba)

Het jaar 2019 had voor onze vereniging een droevige start. Eerst het bericht van het overlijden van Nel de Otter, kort daarop het overlijden van Cees Vermeer en recent het overlijden van Aart Overwater. Drie enthousiaste en gedreven vrijwilligers die zeer betrokken waren bij de onze vereniging. Verderop in dit blad van hen drieën een in memoriam.

Naast vele andere bijdragen vindt u in deze editie van het Contactblad de eerste aflevering van de serie 'Oudere Barendrechtse vertellen ...' Aan het woord zijn Jan van den Hoek (87) en zijn vrouw Adrie van den Hoek-van der Pol (84).

Wij wensen u veel leesplezier.

Verenigingsnieuws

Jaarvergadering

De jaarvergadering voor 2019 stond dit jaar gepland op 29 januari jl. Er was op deze avond veel belangstelling door leden en vrijwilligers. Er werd stilgestaan bij het overlijden van een aantal leden van de HVB. Nadat de diverse agendapunten waren behandeld kwam er een belangrijk punt ter tafel namelijk: we zijn naarstig op zoek naar nieuwe vrijwilligers voor onze vereniging. We denken hierbij vooral aan de "jongere ouderen", vrouwen en mannen die op zoek zijn naar en tijd kunnen vrijmaken voor vrijwilligerswerk bij de HVB. Voor alle werkgroepen zijn nog plaatsen beschikbaar en staan klaar om nieuwe vrijwilligers in te werken. Mocht naar aanleiding van het voorgaande informatie willen komen gerust eens langs op de dinsdagmiddag of neem telefonisch contact op met een van onze vrijwilligers. Na afloop van de ledenvergadering gaf de heer S. Hoek een interessante presentatie en uitleg over de restauratie van het torenuurwerk, de klokkenstoel en de luidklok van de Dorpskerk.

Met Ton van de Garde gaat het de goede kant op. Hij is weer terug thuis en maakt zo af en toe een rondje met de rollator.

Barendrecht van het Jaar

Een verrassing was de nominatie van onze vereniging voor de titel "Barendrecht van het Jaar". Tijdens de olie-bollenshow, een live uitzending van Exxact Barendrecht op donderdag 27 december, was het een gezellige drukte op het trappodium van Het Kruispunt. Het team van "Gorter aan tafel" gaf de genomineerden de gelegenheid om hun nominatie te ondersteunen. De top drie van de genomineerden bestond uit de jaarlijkse Hemelvaart motorrit, Cees van den Heuvel en de Historische Vereniging Barendrecht. Uiteindelijk ging de titel naar Cees van den Heuvel.

Schrijver John Brosens schreef voor iedere genomineerde een gedicht. Het gedicht voor onze vereniging leest u hiernaast.

*Daar bij de watertoren, die plek van het Beschermd Dorpsgezicht
Daar staat een oud schooltje, als intiem, bescheiden museum ingericht.
Daar zetelt al jarenlang het geheugen van Barendrecht
Ieder die naar "VROEGER" speurt komt onvermijdelijk daar terecht.*

*De HVB heeft de lokale en regionale geschiedenis lief
En laat ieder met zinnige vragen toe in haar archief.
Alles is er: over Veiling, VELO of Vijfbonderd Jaren Dorpskerk
Over Hooimeijer, Historische ambachten of 'n huisarts aan het werk?*

*Menig Barendrechts onderwerp werd daar tentoongesteld
Met info schriftelijk vermeld of door vrijwilligers verteld.
Ja, de Historische Vereniging heeft al jaren het nodige gepresteerd
En wordt dus nu terecht voor "Barendrecht van het Jaar" genomineerd.*

John Gosens

Corrie Ratsma

Na al enige tijd ziek geweest te zijn is de heer Overwater 31 maart jl. overleden. We condoleren zijn familie oprecht met dit verlies. In onze vereniging, gemeente en daarbuiten heeft hij een belangrijke rol gespeeld.

Vanzelfsprekend was A.M. Overwater, loods in de Rotterdamse haven en amateur-historicus met een uiterst professionele benadering, aanwezig bij de voorbesprekingen om te komen tot een historische vereniging in Barendrecht. Hij was dan ook aanwezig bij de 40-jarige herdenking hiervan in 2016. Burgemeester G. van Hofwegen en initiatiefnemer de heer G. van der Schoor wilden een nauwkeurig onderzoek van de Barendrechtse geschiedenis. Daarbij moest men 'geen genoeg nemen met wat derden er over schrijven of vertellen, maar men moest zelf bewijsstukken en officiële documenten of tenminste een fotokopie van de originelen in bezit zien te krijgen'. Precies wat Overwater voorstond.

Hij was vanaf de oprichting op 13 december 1976 dan ook consequent en onvermoeibaar in dit spoor actief en productief. Zijn publicaties – als boekje of artikel in het Contactblad van de Historische Vereniging Barendrecht – over deelonderwerpen van de Barendrechtse geschiedenis zijn allemaal het resultaat van gedegen bronnenonderzoek. Het taalgebruik is helder en beknopt.

Overwater leek het als zijn taak te zien mensen niet voorgoed vergeten te laten worden. Dat blijkt heel sterk uit zijn inspanningen om degenen die als militair of in het verzet in de Tweede Wereldoorlog het leven lieten een naam te geven die zichtbaar blijft. Daarmee heeft hij veel nabestaanden een grote dienst bewezen. Hij rustte niet voor er een passend monument met jaarlijkse herdenking, een straatnaam of een publicatie met een levensbeschrijving kwam. Om er zeker van te zijn dat het ook gebeurde nam hij dan vaak zelf organisatie en publicatie op zich. Bijvoorbeeld: 'Verzetsmensen vernoemd in Vrijheidsakker in Barendrecht' uit 2006. Zijn publicaties werden vaak in eigen beheer en tegen kostprijs uitgegeven.

Over zijn belangrijke deelname aan het verzet was hij uiterst bescheiden: hij praatte er vrijwel nooit over! Pas als hij 94 is en geen deelnemer meer kan zijn bij de 4 mei-herdenking, vertelt hij in het AD over zijn omgekomen vriend uit het Geuzenverzet. De groep werd door een NSB'er verraden en daarna opgepakt. Alleen door zijn leeftijd van 16 jaar kwam hijzelf vrij, de rest werd berecht. Enkelen kregen levenslang, de anderen werden in 1941 op de Waalsdorpervlakte gefusilleerd. Zijn hoop is dat de twee minuten stilte er zullen blijven, ook als de overlevenden er niet meer zijn. 'Eén keer per jaar, twee minuten. Dat is alles'. Om er ook zeker van te zijn dat monument en gebruiken eromheen zouden blijven bestaan hechtte hij er aan dat hierover duidelijke afspraken gemaakt werden. Als die later vergeten bleken te zijn of anders geïnterpreteerd werden, ondernam hij direct actie. Democratisch genomen besluiten dienden te worden gerespecteerd. Wie dit in hem waardeerde vond hem een vent uit één stuk, anderen vonden dat lastig en weinig soepel.

Niet alleen personen uit de recente geschiedenis verdienden het voor het nageslacht te blijven voortleven. Overwater heeft zich ook intensief verdiept in onze ambachtsheren – ze ook straatnamen in Molenvliet gegeven – en de personen die in en om de Dorpskerk begraven lagen. Over beide onderwerpen publiceerde hij.

Tijdens het onderzoek naar aanleiding van de viering 500 jaar polder Binnenland in 1983 stuitte hij op onze 'vergeten' toenmalige ambachtsheer mr. K.H. Gaarlandt. Dat werd goedgemaakt door hem en zijn echtgenote feestelijk bij de viering te betrekken. Later arrangeerde hij een ontvangst op het gemeentehuis, waarna bij hem thuis de lunch gebruikt werd en het echtpaar Gaarlandt een rondrit kreeg door hun 'ambacht'. Uiteraard is ook deze gebeurtenis in het Contactblad beschreven.

In 1981 kwam de Vereniging in het bezit van kopieën van de doop-, trouw- en overlijdensgegevens van 1606 tot en met 1811 van de gemeente Barendrecht. Dit was de aanleiding voor het oprichten van de werkgroep Genealogie onder leiding van – toen – bestuurslid Overwater. Tot april 1991 is vooral gewerkt aan de opbouw van een indrukwekkend genealogisch bestand en het verzamelen van literatuur. Onder zijn leiding werd in ons nieuwe onderkomen D' Ouwe School gestart met de bezoekersmorgen op zaterdag. In 1998 droeg hij de leiding over. De door iedere genealoog gekende dateringsproblemen zijn met de ingenieus bedachte 'De Tijdgids. Zakkalender voor 16 eeuwen' uit 1994 eenvoudig op te lossen. Deze zo nodige tijdgids staat dan ook kort na verschijnen op de schappen van de bibliotheek van de Vrije Universiteit in Amsterdam en krijgt in 1996 al een derde druk.

Zijn belangstelling was breed. Ook in de werkgroep Bodemonderzoek van de Historische Vereniging was hij samen met zijn opgroeiende kinderen tussen 1979 en 1983 actief en kundig betrokken. Met toestemming van Bureau Oudheidkundig Onderzoek van de gemeente Rotterdam worden onder zijn leiding de fundamente van het huis van een 17e -eeuwse ambachtsheer met de schop uitgegraven. Hij heeft dit met zijn groepje uiterst zorgvuldig gedocumenteerd. Over de geschiedenis van het eigen beroep verscheen in 1980 het standaardwerk 'Van leitsagher tot loods. 400 jaar loodsers in Rotterdam'.

Aart Overwater heeft meerdere onderscheidingen en penningen gekregen. Ook daarover hoorde je hem nooit. Maar hij heeft ze wel verdiend.

In memoriam Nel den Otter

Op maandagmorgen 7 januari hebben wij het droevige bericht ontvangen van het overlijden van Mevrouw Nel den Otter. Met haar gezondheid ging het de laatste tijd bergafwaarts en beleefde zij een moeilijke periode.

Als vrijwilligster bij de Historische Vereniging Barendrecht heeft Nel jaren lang de tentoonstellingen ingericht en vele malen de originele ideeën hiervoor aangedragen. Zo heeft ze voor het museumgebouw de verduisteringsgordijnen gemaakt en heeft ze het archief van De Schakels bijgehouden. Talloze bezoekers heeft ze in de afgelopen jaren geholpen om informatie uit dat archief te verkrijgen.

In gedachten altijd met de vereniging bezig om dingen te veranderen en te verbeteren. Mede-initiatiefneemster bij de organisatie van de jaarlijkse Kerstmarkt in 'D Ouwe School. Het schoonmaken van de verschillende ruimtes in het gebouw, waarbij de toiletten niet vergeten werden.

In de jaren als vrijwilligster heeft Nel veel schoolklassen en allerlei gezelschappen rondgeleid. Ze wist daarbij levendig te vertellen over de geschiedenis van "haar" Barendrecht. Voor het suppoosten was zij ook altijd bereid om te komen en daarbij sprak zij ook veel bezoekers aan om lid te worden van de vereniging. Zij was altijd alert op mankementen en evt. lekkages in en om het gebouw. Tijdens recepties en andere bijeenkomsten zorgde ze voor koffie- thee en toebehoren. Zo ook elke dinsdagmiddag tijdens de pauze van de vrijwilligers. De aanwezige vrijwilligers en bezoekers op die middag genoten zichtbaar van de door Nel gepresenteerde "Koek en zopie".

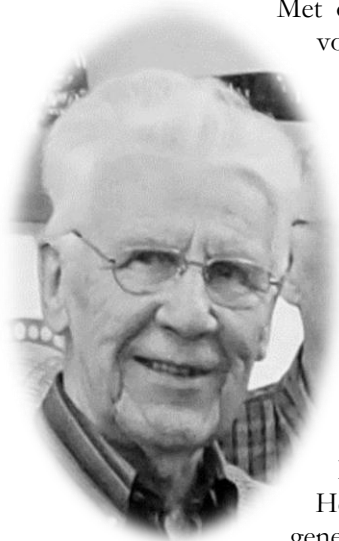
Mede door haar jarenlange inzet als vrijwilligster is de Historische Vereniging Barendrecht uitgegroeid tot het niet meer weg te denken "Geheugen van Barendrecht".

We verliezen in haar een zeer gewaardeerde collega-vrijwilligster, nauw betrokken bij onze vereniging en de leden, die zich vele jaren heeft ingezet voor de HVB. Onze gedachten gaan uit naar de familie van Nel en wensen hen veel sterkte met de verwerking van dit verlies.

In memoriam Cees Vermeer

Met ongeloof en grote verslagenheid hebben wij op 13 januari het droevige bericht ontvangen van het geheel onverwacht overlijden van Cees Vermeer.

Cees is jarenlang als vrijwilliger bij de Historische Vereniging Barendrecht actief geweest in de Werkgroep Bibliotheek, Archief en Boekindex. Honderden boeken, brochures, pamfletten en documenten over tal van onderwerpen zijn in de jaren als vrijwilliger door hem gedocumenteerd.

Allerlei wetenswaardigheden over Barendrecht en de naaste omgeving, maar ook publicaties over zaken niet direct de gemeente Barendrecht betreffend heeft hij beoordeeld en een plaats gegeven in het archief.

Een uitgebreide verzameling boeken, posters en tijdschriften over de Tweede Wereldoorlog waarin Barendrecht een rol speelde, heeft hij in de jaren weten op te bouwen. Ook verzorgde hij een bibliotheek vol lezenswaardigheden over het kerkelijk leven in Barendrecht door de eeuwen heen.

Het archief heeft hij opgedeeld in categorieën over o.a. cultuur, politiek, scheepvaart, geneeskunde, jeugdliteratuur, lokale bedrijven, instellingen, verenigingen en scholen.

Door zijn inzet laat hij een overzichtelijk, toegankelijk en goed georganiseerd archief achter.

Op het gebied van bibliotheek en archief was Cees initiatiefnemer bij het organiseren van de exposities in D'Ouwe School en daarbuiten. Recentelijk nog voor de expositie over Cees van der Hoek en de veteranendag op het Gemeentehuisplein.

Gedocumenteerde historie waar we dankbaar voor zijn en waarin we Cees zullen herinneren.

We verliezen in hem een gewaardeerde collega-vrijwilliger die iedere dinsdagmiddag trouw vanuit Dordrecht naar Barendrecht reisde naar “zijn HVB”. Hij was nauw betrokken bij onze vereniging en altijd belangstellend naar het wel en wee van de vrijwilligers.

Onze gedachten gaan uit naar de familie van Cees en wensen hen veel sterkte met de verwerking van dit verlies.

De Rolf Route

De zoektocht naar het historisch verleden van Barendrecht

Ton Blinde

Tijdens mijn historische naspeuringen over de informatie voor de “Rolf Route” kwam ik de naam “Beerendrecht” tegen. Beerendrecht ook wel als Berendrecht geschreven.

In de omgeving van Leiden en Aarlanderveen stonden op de stroomruggen van de Oude Rijn grote adellijke en grote herenhuizen. In de bocht van de Oude Rijn stonden tussen de Kromme Aa en De Gouwe de grote versterkte adellijke of herenhuizen. Hier stond ook een kasteel met de naam “Beerendrecht”. Berendrecht werd in 1645 gebouwd door Franck van der Meer uit het adellijke geslacht Van Berendrecht. Op de plaats van Huize Berendrecht stond eerder een boerderij, getuige hiervan zijn vondsten gedaan in 1979.

Deze familie bezat aanvankelijk een huis met goederen bij Leiderdorp, dat zij van de abdij van Rijsburg in leen hield. Dit Oud-Berendrecht werd vanwege het Leids beleg in 1574 op last van de stad afgebroken. Het nieuwe Berendrecht werd in 1646 met 18 morgen land in leen aan Rijsburg opgedragen, terwijl het oude goed bij Leiderdorp uit de leenband werd ontslagen.

Het in classicistische trant gebouwde huis van drie bouwlagen stond op een omgracht terrein, dat via een brug en een poort toegankelijk was. De omgrachting, de ommuurde cour met torenachtige hoekpaviljoens en de traptorens aan weerszijden van het huis benadrukten de adellijke status van de bewoners.

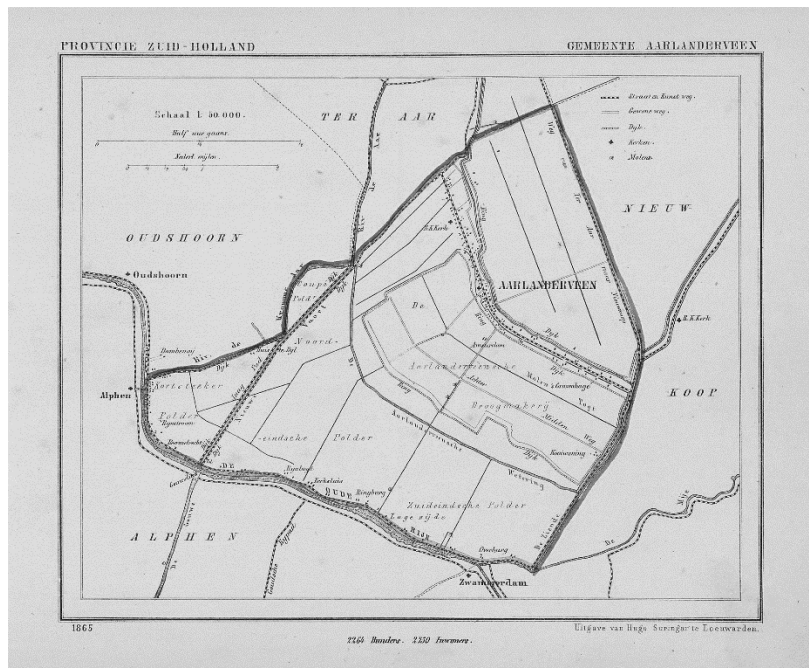
In 1746 werd het omschreven als: “Een gebouw dat romdsom in zijne graften (= grachten) staat, is sterk en wel doortimmerd. Over de graft, die zeer breed is, treed men met een brug en door een groote poort op de plaats, van welk men voorts, door een onderdeur in het huis kan komen. Tot den voornaamste ingang komt men langs blauwe steenen trappen, ter wederzijde van een verheven stoep met ijzeren leuning, alwaar men door een groote ruime deur in 't huis treedt, 't welk met schoone en gemakkelijke vertrekken voorzien is. Aan iedere zijde van het huis staat een toren, doch waarvan eene maar is opgetrokken”. Bij het riddersmatige huis behoren een boerderij, een hof, boomgaarden, bouw- en weilanden met een oppervlakte van 33 morgen. Eigenaar is dan jonker Sebastiaan van Ypelaar, heer van Villers.

Bij herhaling werd het huis gebruikt als onderpand voor geldleningen. Veel onderhoud lieten de armlastige bewoners waarschijnlijk niet uitvoeren. Tot en met de laatste dag van april 1769 was het huis verhuurd, kort daarop werd het afgebroken.

Bijgaand een afbeelding hiervan. Beleg van Leiden vond plaats van 1573 tot 1574 en eindigde in een ontzet van de stad. Het Leids Ontzet of Leidens Ontzet wordt jaarlijks in Leiden gevierd ter herdenking van de belegering van deze stad tijdens de Tachtigjarige Oorlog en het ontzet op 3 oktober 1574. De naam Beerenrecht komt ook voor op sommige kaarten en informatie over Barendrecht. De heer J. van Helden schreef hierover reeds in het vorige Contactblad (156). Enkele landeigenaren hadden ook bezittingen in de buurt van Capelle aan den IJssel en de voormalige Riederwaard.

Op onderstaande kaart links onderin de naam “Beerendrecht”. Tot zover mijn informatie tot nu toe. Ik zet mijn zoektocht verder en mogelijk komen er nog meer gegevens over de naamgeving van Barendrecht. Ik hou u hiervan op de hoogte.

Bronvermelding: tekstgedeeltes en afbeeldingen www.alphens.nl

Wim de Regt en Roelof J. Roomer

OVER DE GESCHIEDENIS VAN BARENDRECHT IS VEEL BEKEND EN GESCHREVEN – OPZIEBARENDE GEBEURTENISSEN, DE ONTWIKKELING EN GROEI VAN DE GEMEENTE, JAARTALLEN, NAMEN. HET ZIJN VOORAL ZAKELIJKE TEKSTEN, EN HET IS GOED DAT ZE ZIJN VASTGELEGD IN ARCHIEVEN. MAAR WAAR ZIJN DE VERHALEN DIE KLEUR GEVEN AAN DE HISTORIE, DE HERINNERINGEN VAN MENSEN DIE IN DE AFGELOPEN VIJFTIG, ZESTIG JAAR IN OF NABIJ HET TOENMALIGE DORP HEBBEN GEWOOND EN GEWERKT? DEZE DOORGAANS BOEIENDE VERHALEN BELANDEN IN DE VERGETELHEID ALS ZE NIET WORDEN OPGETEKEND.

HET CONTACTBLAD GAAT DIT JAAR OP BEZOEK BIJ OUDERE BEWONERS VAN BARENDRECHT DIE VERTELLEN HOE HET VROEGER TOEGING IN HET DORP. VEEL MENSEN ZULLEN ER EIGEN ERVARINGEN IN HERKENNEN; BIJ JONGEREN ZAL VERBAZING DE BOVENTOON VOEREN.

IN DEZE EDITIE VAN HET CONTACTBLAD DE EERSTE AFLEVERING VAN DE SERIE ‘OUDERE BARENDRECHTERS VERTELLEN ...’. AAN HET WOORD ZIJN JAN ELIZA VAN DEN HOEK (87) EN ZIJN VROUW ADRIAANTJE WILLEMPJE MAAIKE VAN DEN HOEK-VAN DER POL (ROEPNAAM ADRIE; 84).

Wij horen niet bij de mensen die zeggen dat vroeger alles beter was

Jan: ‘Ik ben niet geboren in Barendrecht, maar ik woon er vanaf m’n trouwen in 1957. Mijn wieg stond in een boerderij in Rhoon, op de Koedood. Ik was de enige zoon in een gezin met vier zussen. Het lag dus wel voor de hand dat mijn vader mij als zijn opvolger zag. Maar daar is het niet van gekomen. Dat vertel ik straks.

In Smitshoek heb ik op de lagere school gezeten bij meester Oosterhoud, daarna – midden in de Tweede Wereldoorlog – op de Mulo in Charlois. Na de bevrijding ben ik naar de Middelbare Landbouwschool in Dordrecht gegaan. Vervolgens opgeroepen voor militaire dienst, opleiding bij de luchtmacht in Nijmegen, achttien maanden soldaat.

De heer en mevrouw Van den Hoek

Terug op de Koedood ben ik bij mijn vader op de boerderij, een gemengd bedrijf met akkers en vee, gaan werken. Reestein heette die boerderij. Nog steeds trouwens. Het is al lang geen boerenbedrijf meer, maar een monumentale boerderij. Krap vier jaar ben ik knecht bij mijn vader geweest, tot het voorjaar van 1957. Kort na de watersnood in ’53 had ik een meisje uit Barendrecht ontmoet, dat was Adrie. We kregen verkeren en hadden al spoedig trouwplannen.’

Adrie: ‘Ik ben geboren op de boerderij van mijn ouders aan de Gebroken Meeldijk en ik heb er mijn leven lang gewoond. De Stationswijk was in mijn vroege jeugd nog niet gebouwd. Het land van mijn vader en voor hem van mijn grootvader lag achter de deur. Rondom was alles groen. In de verte zagen we de treinen naar Rotterdam en Dordrecht rijden. Mijn lagere school achter de Dorpskerk is nu het museum van de historische vereniging. Barendrecht was een dorp van boeren en tuinders.

Na de huishoudschool in Rotterdam ben ik bij mijn moeder in de huishouding gekomen. Dat deden toen meer meisjes. Kort na de bevrijding in mei 1945 is mijn vader bij een verkeersongeluk om het leven gekomen. Er was geen opvolger. Mijn negen jaar oudere broer voelde er niets voor om het bedrijf voort te zetten. Er moest een waarnemer komen. Dat werd Siem van Bergeijk die zelf een boerderij had aan de Ziedewijdsdijk. Voor de nieuwbouw in de Stationswijk waren toen al percelen van ons onteigend. Aan het begin van de jaren vijftig keken we uit op de huizen in de Emmastraat.’

Jan: ‘Toen Adri en ik verkering kregen, vroeg mijn aanstaande schoonmoeder na enige tijd of ik boer wilde worden op haar boerderij. Daar voelde ik wel voor. Mijn vader vond het niet leuk, hij was er niet blij mee. Hij raakte zijn opvolger kwijt. Maar van lieverlee had jij er toch wel vrede mee. Tot 1964 heeft hij op Reestuin geboerd. In dat jaar heeft hij de boerderij verkocht, het weiland aan Wout Noordij en het bouwland nam ik over, en is hij in een huis aan de overkant van de dijk gaan wonen. Tot zijn overlijden in 1967.

In mei 1957, net getrouwd met Adrie, heb ik de boerderij van mijn schoonmoeder gehuurd. Siem van Bergeijk had bij zijn vertrek als waarnemer zijn materieel meegenomen – tractors, wagens, gereedschappen. Ik moest dus meteen aan de slag om eigen werktuigen op de kop te klikken, veel nieuw bij de fa. J. Blok uit Mijnsheerenland

Het viel niet mee in het begin. De boerderij was in feite geïsoleerd. Er hoorde 45 hectare grond bij, verdeeld over acht percelen in verschillende polders. Vanouds was het een gemengd bedrijf – akkerbouw en veeteelt. Wat verbouwde ik niet allemaal? Aardappelen, tarwe, gerst, erwten, graszaad en suikerbieten. Samen met Jan Droogendijk deed ik spruiten. Daar was Barendrecht om bekend. Verder had ik koeien, ongeveer twintig. Niet voor de melk, alleen voor de slacht. Een groot gedeelte liep in het poldertje ‘Het Kleine Veld’. De Barendrechtse voetbalvereniging (B.V.V.) heeft er ook nog een aantal jaren gespeeld. Zij noemden de polder ‘De Onrust’ door de vele overstromingen. Aannemer Monshouwer kocht het van de Zuidpolder en betaalde mij daarvoor een schadevergoeding. Hij verkocht de klei en maakte er een vuilstort, liet het volspuiten en begon er een camping met een jachthaven bij.

De boerderij aan de Gebroken Meeldijk, de akkers een eind verder. Dat was heel bewerkelijk en was het stevig aanpakken, elke dag.

Zeven jaar ben ik huurder van de boerderij geweest. Ik had een medewerker in dienst: Johannes Versendaal. In 1964 heb ik het bedrijf van mijn schoonmoeder overgenomen, en de na de overname van vaders land kwam er nog één werknemer bij Henk Noorlander. Mijn schoonmoeder is toen naar de Scheldeflat gegaan en later naar bejaardenhuis Borgstede. Aan de grote schuur is nog te zien dat op deze plek een boerderij staat. Het huis ertegen is in 1987 afgebroken voor de woning die er nu staat. Ons huis.

Wat is er allemaal niet veranderd? Toen Adrie en ik in onze verkeringstijd over de Middeldijk naar de Koedood fietsten, was er rechts en links alleen maar land, en ik kende ieder perceel. De Stationswijk was de eerste uitbreiding van Barendrecht. Sinds ik in 1995 met boeren ben gestopt – ik was toen 65 jaar – zijn alle percelen volgebouwd. Op een ervan is recreatieboerderij De Kleine Duiker gevestigd.’

Adrie: ‘De gemeente is sterk veranderd. Neem nou Carnisselande. Dat heeft toch niks met Barendrecht te maken? Maar ik heb geen heimwee naar het oude dorp. Jan en ik zijn bijna 62 jaar getrouwd. We hebben het goed gehad, nog steeds. Ik hoor niet bij de mensen die zeggen dat vroeger alles beter was. Jan is dat met me eens.

Barendrecht stond vroeger bekend als een streng gereformeerd dorp. Daar hebben wij niets mee te maken gehad. Van huis uit zijn we hervormd, doopleden, maar we zijn niet kerks. Jaren geleden kregen we weleens bezoek van dominee Jonker van de Dorpskerk.

Jan: ‘Wij hebben in ons leven meer gezien dan Barendrecht. Eerst zijn we er met een tent op uitgetrokken – naar Frankrijk, Oostenrijk. Later met de caravan, vaak naar Zwitserland. De caravan staat nog in de schuur. Daar gaan we vast nog eens mee op vakantie. Grotere reizen hebben we ook gemaakt – Thailand, Indonesië, de Verenigde Staten. De laatste jaren maken we cruises. Begin dit jaar stappen we in Florida aan boord van de ‘Rotterdam’ en varen we via de Caraïbische eilanden naar Rotterdam.

Naast mijn werk als boer heb ik andere dingen gedaan. Van 1983 tot 1995 heb ik als hoofdingeland in het bestuur van het toenmalige waterschap IJsselmonde gezeten. Bij mijn afscheid heb ik als herinnering een prachtig gegraveerd wijnglas gekregen.

Sinds ik niet meer op het land werk houd ik me met diverse hobby’s bezig. Ik ben gaan schilderen, zonder te weten dat ik daar aanleg voor heb. Arie Dubbeldam, een kunstschilder, heeft me aangemoedigd. Hij adviseerde om alle boerderijen van Barendrecht te schilderen. Dat heb ik gedaan naar de foto’s die Piet Groenenboom van de Historische Vereniging voor me had opgezocht. Het zijn zo’n vijftien schilderijen geworden. Ze hangen in de schuur.

Een andere liefhebberij is het restaureren van landbouwwerktuigen en gereedschappen. De tractoren en de wagen waarmee ik elke dag naar de percelen reed, heb ik opgeknapt. Ik wilde er geen afscheid van nemen. Ze staan er als nieuw bij, óók de tractor waarmee ik op de boerderij ben begonnen. En kijk eens wat ik nog meer heb bewaard – foto's, boekjes, allerlei prullaria. Het wordt hier zo langzamerhand een museum'.

Adrie: 'Wij hebben geen kinderen. Ik denk wel eens: wat moet er met al die spullen gebeuren als we er straks niet meer zijn?'

Jan (onverstoorbaar): '... en nu nog even naar mijn keyboard. Ik kan geen noot lezen, maar het spelen gaat me goed af. Alles uit mijn hoofd. Daar heb ik zeker ook aanleg voor.'

De Hongerwinter van 1944

Cees Dorsman in gesprek met Arie Noordzij Jr

We schrijven het jaar 1944, het jaar van de hongerwinter. In dat jaar, ik was 13 jaar oud, woonde ik met mijn familie aan de Carnisseweg 63 in Barendrecht.

Het was een ijskoude en kille zondagmorgen aan de Carnisseweg. Vroeg in de ochtend, om acht uur, had moeder het varken al eten gebracht. Een varken dat we achter de schuur verstopt hadden voor de Duitsers en dat tegen het einde van dat jaar gestolen werd. We wisten ook welke familie het dier gestolen had, een gezin uit Rotterdam. Mijn vader reageerde: "Ik kan het me eigenlijk best voorstellen hoor, want ze hebben honger." Als kind van toen 13 jaar zag ik dat ook wel in.

Die zondagmorgen waren we, zoals gewoonlijk, naar de kerk geweest. Lopend naar het dorp in Barendrecht en waren weer terug thuis. De aardappelen waren geschild en de rode kool stond warm op de noodkachel. Ook het spek was al uit de pekelkuip gehaald.

Toen we aan de eettafel zaten, mijn vader had juist gebeden voor het eten, kwam er een handwagen het erf opgereden. Achter de handwagen liepen een man en een kleine jongen. Er lag een zeiltje over het wagentje. Tijdens onze maaltijd stonden de twee voor het raam en keken naar binnen. Ze hadden honger en vroegen om eten. Ik ben nu 87, en was toen pas 13, maar die blik in hun ogen vergeet ik nooit meer. Mijn vader zei: "Geef ze ons eten maar. Wij hebben nog voldoende en we maken straks wel nieuw eten." Nadat ze een goede stevige maaltijd gegeten hadden gingen ze weer naar huis. De vrouw van de man was thuis gebleven, ze was te zwak om met de twee mee te lopen. We gaven een pak brood voor haar mee.

Wij liepen mee naar buiten naar de handwagen. De man en de jongen begonnen te huilen. De man wees naar het zeiltje op zijn handkar. Mijn vader tilde het op en schrok zo dat hij meteen begon te huilen. Onder het zeiltje lag het overleden dochttertje. Overleden tijdens de reis van Rotterdam naar Barendrecht. Als kind van 13 was het een verschrikkelijke ervaring en het was een erg aangrijpende aanblik voor een kind van mijn leeftijd. Maar je besepte toen ook wel: het was oorlog.

Bijgaand een foto uit die tijd op de hoek Voordijk en Carnisseweg.

Roelof J. Roomer

Op zaterdag 9 februari was het museum van de HVB de “landingsplaats” voor de vliegclub Europoort. Er was een tiental modellen van de club te bezichtigen en er werd door de leden van de MVE uitleg gegeven worden over de diverse technieken.

Binnen de club zijn er verschillende specialisten. De een is goed in het geven van instructie, de ander weet veel van aerodynamica, elektronica of werktuigbouwkunde. Weer anderen hebben feeling voor het bouwen van een model of de instelling van motor en zenders. Dat komt er allemaal kijken bij het in de lucht brengen van een vliegtuig. Modelvliegen is een geweldige sport. De Modelvliegclub Europoort (MVE) in Barendrecht, (opgericht op 1 januari 1965), is een gezellige vereniging waarin de leden uit Barendrecht en verre omgeving elkaar met raad en daad bijstaan bij het bouwen van een vliegtuig of helikopter en bij het leren vliegen.

Nagenoeg iedereen kan leren modelvliegen. Het is niet nodig dat iedere vlieger een complete deskundige is voordat hij of zij zou kunnen vliegen. Om de veiligheid te waarborgen is het nodig dat het model waarmee gevlogen wordt aan veiligheidseisen voldoet en dat de vlieger over deskundigheid beschikt om het model goed te kunnen besturen. Aan zowel veiligheid als deskundigheid besteedt de modelvliegclub veel aandacht. De MVE en haar leden zijn aangesloten bij de Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Luchtvaart (KNVvL) en beschikt over eigen vlieg instructeurs. De veiligheid staat hoog in het vaandel en binnen de MVE wordt gewerkt met KNVvL vliegbrevetten en worden alle modellen gekeurd voor ze de lucht ingaan. Het vliegveld van de MVE bevindt zich boven op een heuvel aan de rand van het recreatiegebied Vredepolder aan de Oude Maas. Deze heuvel is ontstaan tijdens de aanleg van de Heinenoord tunnel en is ‘de Bult’ gedoopt.

De vliegdemostraties met (kleine) drones konden op deze dag vanwege de weersomstandigheden alleen binnen plaatsvinden. Binnen konden wel de motoren van enkele vliegtuigen worden gestart en dat gaf een indrukwekkend geluid en luchtverplaatsing.

Bijgaande foto’s geven een impressie van deze dag.

Simon Hoek

DE VIERING VAN 500 JAAR REFORMATIE IN 2017 IS REDEN GEWEEST OM DE GESCHIEDENIS VAN DE REFORMATIE IN BARENDRECHT NOG EENS ONDER DE AANDACHT TE BRENGEN. ALS OUDERLING-KERKRENTMEESTER VAN DE DORPSKERK BEN IK GEÏNTERESSEERD GERAAKT IN 'HET OUDSTE HUIS VAN BARENDRECHT'. REEDS EERDER HEBBEN ARCHIVARIS/KOSTER/ORGANIST CEES VAN DEN HOEK EN OUD-KERKRENTMEESTER WIM DE REGT DIE GESCHIEDENIS NADER BESCHREVEN. AANGEZIEN ANNO 2018 VEEL INFORMATIE OVER HET PROTESTANTISME IN NEDERLAND DIGITAAL TOEGANKELIJK IS GEMAAKT, ZIJN EERDER GEBRUIKTE BRONNEN NU MEER IN DETAIL TE RAADPLEGEN. IK WIL ALS BELANGSTELLEDE LEEK (EN DUS NIET ALS HISTORICUS!) DIE GESCHIEDENIS VAN DE EERSTE PREDIKANTEN VAN BARENDRECHT OPNIEUW VERWOORDEN. DE ARTIKELEN ZULLEN, MET EEN COMPLETE BRONVERMELDING, LATER WORDEN UITGEGEVEN IN EEN BOEKWERKJE WAARVAN DE OPBRENGST ZAL WORDEN BESTEMD VOOR DE STICHTING VRIENDEN VAN DE DORPSKERK. DIT ARTIKEL IS HET VIJFDE IN EEN REEKS VAN ZES.

Matthijs Pietersz. (van Stralen)

Hoewel digitalisering van eeuwenoude bronnen veel nieuwe informatie heeft opgeleverd, is de herkomst van de vijfde predikant van Barendrecht niet precies bekend. Het betreft Matthijs (ook wel Matthias) Pietersz. die later de naam Van Stralen of Van Straelen aannam. In zijn Barendrechtse periode werd hij meestal aangeduid als Matthijs Pietersz. Waar en wanneer hij is geboren, kon nog niet worden achterhaald.

Volgens de acta van de classis Dordrecht van april 1584 informeerde hij – als predikant in Vreeland – naar de positie van predikant in Streefkerk waar al sinds 1583 ernstige problemen waren met de daar gevestigde predikant. Het antwoord was dat men liever naar een predikant zocht uit de eigen classis.

Merkwaardig is dat de naam van Matthijs Pietersz. (van Stralen) niet voorkomt in de gepubliceerde geschiedenis van de Hervormde Gemeente Vreeland. Pogingen om daar meer informatie over te krijgen, hebben niets opgeleverd. Daarmee blijft onduidelijk wat zijn positie was in Vreeland.

Wél staat vast dat Matthijs Pietersz. (van Straelen) predikant is geweest in Kudelstaart, een dorp in de buurt van Aalsmeer (classis Utrecht). Een bijzondere bron die bevestigt dat Matthijs Pietersz. daar predikant was, is de schrijver Maarten 't Hart. Hij heeft alle functies en beroepen in Kudelstaart beschreven en noemt 'Matthijs Pietersz van Straelen' als de vierde predikant die er van 1588-1591 heeft gestaan.

Volgens Maarten 't Hart solliciteerde Matthijs Pietersz. in 1590 naar de classis Alkmaar, omdat de Staten van Utrecht zo slecht betaalden, dat het leek alsof 'die dienaers ten platten lande ut te hongeren...'. Dit is waarschijnlijk de reden geweest waarom hij al sinds 1584 zoekende was naar een predikantsplaats buiten de classis Utrecht. Matthijs Pietersz. was er zo van overtuigd dat hij te weinig inkomen had genoten van de Staten van Utrecht dat hij jaren later (in 1596) nog een poging waagde om zijn achterstallig inkomen te vorderen.

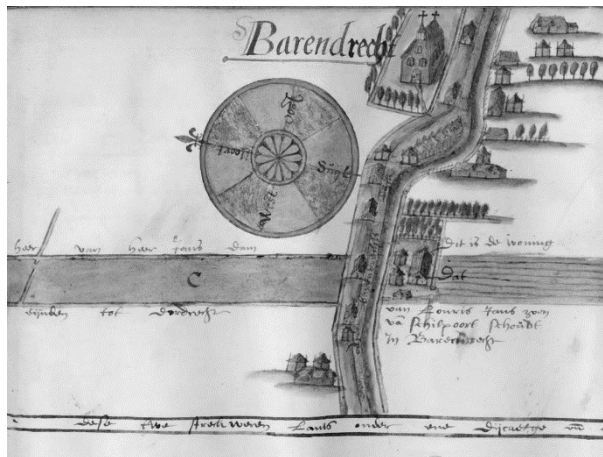
In 1590 werd dominee Matthijs Pietersz. binnen de classis Dordrecht aanbevolen als predikant door de vooraanstaande theoloog Wernerus Helmichius. Een half jaar later, in de classische vergadering van 11 juni 1591, werd hij daar opgenomen en werd hem een positie als predikant in deze classis toegezegd. Dat gebeurde overigens in dezelfde vergadering waarin werd besloten dat de Barendrechtse dominee Genonis werd voorgedragen om naar Mijnsheerenland te vertrekken. In de vergaderingen van de classis Dordrecht op 21 en 30 augustus 1591 werd definitief besloten dat dominee Genonis van Barendrecht naar Mijnsheerenland gaat en Matthijs Pietersz. de nieuwe dominee van Barendrecht wordt.

Zoals vermeld in het verhaal over dominee Genonis, werden de besluiten over de predikantsplaatsen in Mijnsheerenland en Barendrecht nader uitgewerkt door de gedeputeerden (dagelijks bestuur) van de classis Dordrecht. Ook de toenmalige Ambachtsheer van Barendrecht verleende zijn goedkeuring aan de benoeming.

Aan de slag in Barendrecht

Dominee Pietersz. stond al twee dagen later – op 1 september 1591 – op de kansel van de Dorpskerk en werd op zondag 22 september bevestigd als de vijfde predikant van Barendrecht. De predikant heeft dit zelf opgetekend in het eerste Kerkboek van de Dorpskerk:

In Anno 1591 op Sondach den 1ste September heb ic Mathijs Pietersz. minister myn eerste predicati hier in Barendrecht gedaen daer met mijn ... [onleesbaar] die my vanden heeren verleent der gemeynte tot prove gestelt op sondach den 22ste des voorschreven monats, worde ick van den dienaar van Ridderkercke Joannes Bisschop in den dienst bevestigd. Den 1ste sondach daeraen dede ick myn 2de predicatie, met denselven ick myn afscheyt in der gemeynte tot Cuydelftert genomen hadde.

Deze illustratie is een uitsnede uit een kaart, getekend door landmeter Jan Jansz. Potter. Hij tekende in 1571-1572 het onroerend goed van het Heilige Geesthuis op in een zogenaamd 'Lantcaertboek'. Daaronder ook hun bezit in Barendrecht.

De besluitvorming over de benoeming van dominee Pietersz. binnen de classis Dordrecht viel helemaal verkeerd in de classis Utrecht waar hij predikant in Kudelstaart was geweest. Volgens de acta van de classicale vergadering van 8 oktober 1591 was een zware afvaardiging van de classis Utrecht aanwezig in Dordrecht. De Utrechtse delegatie onder leiding van dominee Johannes Gerobulus deed een dringend beroep op de classis Dordrecht om hem terug te laten keren naar Kudelstaart. Pietersz. gaf echter zelf aan dat hij in de classis Dordrecht wilde blijven. Het conflict werd uitgebreid beschreven in de acta van die vergadering. De besturen van beide classes werden het niet eens en er werd besloten om de zaak voor te leggen aan de Particuliere (provinciale) Synode. Hoe hoog het conflict daar is opgelopen, is (nog) niet duidelijk. Vaststaat evenwel dat dominee Matthijs Pietersz. in Barendrecht bleef.

Matthijs Pietersz. was de eerste predikant die zijn bevindingen in Barendrecht heeft opgeschreven in een zogeheten Kerkboek. Daarmee is een belangrijk stuk kerkgeschiedenis bewaard gebleven. (De Historische Vereniging Barendrecht heeft dit Kerkboek gedigitaliseerd uitgegeven op een Cd-rom).

In zijn eerste jaren als predikant waren er in Barendrecht nog geen ambtsdragers. Dat blijkt uit een schrijven aan de kerkenraad van Ridderkerk dat is ondertekend door Matthijs Pietersz. als 'minister' en door Ingen Aris als 'lidtmaet' en schoolmeester Joris Jansen als 'mede-lidtmaet'.

Een predikant die orde op zaken stelt

Dominee Matthijs Pietersz. is van grote betekenis geweest voor de jonge reformatische kerk van Barendrecht. Zijn voorganger had nog problemen met het vieren van het Heilig Avondmaal, maar dominee Pietersz. stelde in dat vier maal per jaar het 'nachtmal' wordt gevierd. Dat gebeurde tijdens de vieringen van Pinksteren en Kerst en op twee andere tussenliggende zondagen. Vanaf mei 1592 ging de predikant persoonlijk langs bij degenen die mochten deelnemen aan het sacrament, om te toetsen of hun levenswandel daarvoor geen belemmeringen opleverde. Gemeenteleden die bijvoorbeeld wegens openbare dronkenschap waren vermaand, mochten niet deelnemen aan het sacrament.

Ook in de vergaderingen van de classis Dordrecht liet dominee Pietersz. zich regelmatig horen, zo blijkt uit de acta. Zo stelde hij de gang van zaken aan de orde rondom het proclameren van huwelijken en de wijze waarop er gedoopt diende te worden.

Evenals in zijn Utrechtse periode klaagde de dominee in Barendrecht steen en been over de hoogte van zijn traktement en de kwaliteit van zijn pastorie. Hij wist het bestuur van de classis Dordrecht te bewegen, om de situatie in Barendrecht zelf te komen beoordelen: op 30 augustus 1594 werd de vergadering van de classis (voor het eerst) gehouden in Barendrecht.

Deze vergadering stond onder voorzitterschap van de vooraanstaande Dordtse predikant Johannes Becius. De agenda vermeldde het beheer van de financiën in Barendrecht. De schout, kerk(rent)meesters en de Heilige Geestmeesters die de wereldlijke armenzorg organiseerden, werden vermaand over het feit dat zij geen goede administratie bijhielden van de kerkelijke rekeningen en de ontvangst van aalmoezen. Bovendien werden zij opgeroepen om de plaatselijke predikant erbij te betrekken.

Ds. Johannes Becius 1558-1626. Hij was afkomstig van de Nederlandse vluchtelingengemeente in Frankfurt (D).

Becius was vanaf 1586 predikant in Dordrecht. Hij bekleedde meerdere bestuursfuncties in de kerk en hij was ook een befaamd kanselredenaar.

Becius heeft verder een rol gespeeld bij de voorbereidingen van de Synode van Dordrecht. Hij was voorzitter van de eerste classicale vergadering die in 1594 in Barendrecht werd gehouden.

De eerste kerkenraad van Barendrecht

Uit het eerste Kerkboek van Barendrecht blijkt dat ruim een jaar later – op 21 januari 1596 – dominee Pietersz. de eerste verkiezing van ambtsdragers organiseerde. Bernt Classen werd in een geheime stemming gekozen als ouderling en Gerrijt Wilnissen als de eerste diaken. Aangezien er na twee weken geen bezwaren waren ingediend tegen hun voordracht, werden beide mannen op zondag 11 februari 1596 bevestigd in hun ambt.

Op donderdag 22 februari 1596 werd de eerste kerkenraadsvergadering gehouden in de Dorpskerk: de predikant, een ouderling en een diaken. Specifiek wordt de instelling van het diaconaat vermeld.

“Den diacon is belast die ordeninge gelijk in alle kercken gebruickt wordt aen te vangen; het welke hij heeft beloft te doen”.

In die eerste kerkenraadsvergadering kwam de zaak van een bier drinkende schoolmeester aan de orde. Dominee Pietersz. had dat ook al aangekaart in de classis. Uit de acta van de vergadering van de classis Dordrecht die op 23 april 1596 werd gehouden, blijkt dat een nieuwe schoolmeester werd aangesteld: Jooris Meeuwsz.

De acta van die vergadering vermeldt nog twee punten die werden ingebracht door dominee Pietersz. Het eerste punt betrof hemzelf. Na vijf jaar had hij nog steeds zijn achterstallige traktement van het predikantschap in Kudelstaart niet ontvangen van de Staten van Utrecht. Hij schakelde daarom zijn collega-predikanten in die als gedeputeerden bij de Synode aanwezig zouden zijn, om de klacht daar te behandelen. Het tweede punt van dominee Pietersz. betrof een al langer lopende zaak binnen de kerk van Barendrecht.

De smid van het dorp, ene Rochus Pieterszoon, was zich al vele malen te buiten gegaan aan ernstige en openbare dronkenschap. Ook in het Kerkboek van Barendrecht schreef dominee Pietersz. in de periode tussen mei 1592 en 1598 verscheidene malen over deze zaak. De levenswandel van de smid en het feit dat de vermaningen van de predikant en de kerkenraad geen effect sorteerden, resulteerde in de tuchtmaatregel dat hij niet werd toegelaten tot de viering van het Heilig Avondmaal. Vanaf mei 1592 gingen deze vieringen aan de smid voorbij, omdat hij ‘dag en nacht in de herberg zat en ter sprake godslasterlijke taal uitkraamde, dit tot ergernis van de gemeenteleden’. Ook het feit dat dominee Pietersz. deze eerste Barendrechtse kerkelijke tuchtzaak ter sprake bracht in de classis, veranderde niets in de houding van de smid. De naam van smid Rochus Pietersz. kwam in de periode van 1592 tot 1598 steeds terug in verslagen van de classis Dordrecht.

In het Kerkboek van Barendrecht werd ook een bijzondere diaconale zaak aan de orde gesteld.

Op zondag 13 april 1597 werd door de kerkenraad en enkele lidmaten besloten, om een procedure af te spreken hoe de diaconie de ingezamelde gelden zou gaan verstrekken aan de armen. Zo werd overeengekomen, om de algemene uitdelingen aan de armen in de zomerperiode te beëindigen, met de bedoeling om ’s winters meer geld te kunnen geven aan de ‘echte armen’. Dat was in 1597 ‘diaconaal beleid avant la lettre’!

Weerstand tegen Pietersz. groeit

Het voortvarende optreden van dominee Matthijs Pietersz. begon zo'n zes jaar nadat hij naar Barendrecht was gekomen, op weerstand op te roepen. In de periode van 1597 tot 1604 werden steeds meer klachten tegen hem ingebracht. De aard van de klachten werd in de meeste gevallen niet vermeld. De eerste klacht in 1597 leidde al meteen tot een waarschuwing van het classisbestuur aan de predikant.

Uit de acta van de classicale vergadering van 11 november 1597 blijkt dat de predikant nog steeds een armzalig bestaan leed. De schouten van West- en Oost-Barendrecht (Adriaen Thoniss ende Laureijs Janss.) pleitten er zelfs voor om hem over te plaatsen naar een gemeente waaraan een hoger traktement was verbonden.

In december 1597 werd opnieuw een klacht tegen Matthijs Pietersz. van Stralen behandeld. Uit het Kerkboek van Barendrecht blijkt dat het ging om een conflict met schoolmeester Joris Janssen. Dominee van Stralen was zelf aanwezig en werd ter vergadering verzoend met de klager.

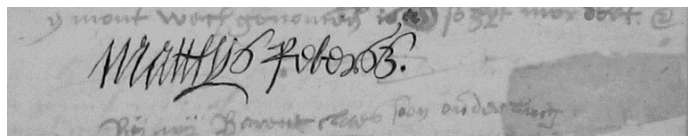
Matthijs Pietersz. bleef op zijn beurt klagen over de staat van zijn pastorie. In mei 1599 werd voorgesteld om het opknappen van de woning voor te leggen aan de invloedrijke predikant Hendrik van den Corput. Dat heeft waarschijnlijk tot een oplossing geleid, want het onderwerp verscheen niet langer in de acta van de classicale vergaderingen.

De eerste die met een inhoudelijke klacht naar het classisbestuur kwam, was niemand minder dan de eerst gekozen ouderling van Barendrecht: Barent Classen, ook wel Berndt Claeszoon den Decker genoemd. De toevoeging aan zijn naam duidde hoogstwaarschijnlijk op zijn beroep. In de acta van 15 maart 1600 wordt gesproken over 'leerstellige bezwaren' van Classen tegen de Dorpskerkpredikant. Deze zouden in de loop der jaren uitgroeien tot een diepgaand conflict binnen de Barendrechtse kerk.

In 1601 was sprake van een conflict met de diaconie. Het bestuur van de classis stuurde twee collega's van Pietersz. naar Barendrecht om de zaak ter plekke te bespreken. Dat leidde tot het besluit van het bestuur van de classis om de classicale vergadering van 22 tot 24 juli 1603 in Barendrecht te houden. Op deze manier konden alle vijftig (!) predikanten een beeld krijgen van wat er gaande was. De kerkenraad die gastheer van de vergadering was, werd uitgebreid bevraagd in een aan de bijeenkomst gekoppelde visitatie. Het is opmerkelijk dat in het Kerkboek van Barendrecht niets wordt vermeld over deze classicale vergadering, evenmin als over de bijbehorende visitatie door de classis.

In het Kerkboek worden verscheidene conflicten met ouderling Classen en lidmaat Evertsz. beschreven, maar daarin worden beiden zelf beschuldigd van een onbehoorlijke levenswandel; ze worden zelfs godslasteraars genoemd. Aangezien dominee Pietersz. zelf het initiatief nam voor het Kerkboek, mag verondersteld worden dat hij grote invloed heeft gehad over wat er wel of niet werd opgeschreven. . . .

Wel geeft het kerkboek de handtekening van Matthijs Pietersz. prijs, met daaronder de vermelding 'Bij mij Barent Claesson ouderling'. Dit onderstreept de invloed van deze ouderling met wie de dominee in conflict lag.

De handtekening van dominee Pietersz., uit het eerste Kerkboek van Barendrecht

Blijkbaar heeft het bezoek van de classis aan Barendrecht weinig invloed gehad, want vanaf eind 1603 werd het steeds onrustiger in de Dorpskerk. In bijna elke classicale vergadering werd gesproken over de 'zaak Barendrecht'. Na de eerdere klachten van Barent Classen den Decker over de predikant werd in september 1603 geklaagd door Toon Evertsz., die ook wel als Teunis de Lapper werd aangeduid. In de vergadering van 29 oktober 1603 werd besloten tot een nieuw onderzoek, nu door drie predikanten. De conclusie van het onderzoek loog er niet om:

Zij hebben bevonden niet alleen soo te zijn, gelijk Barent den Decker in den voorgaenden classe heeft verhaelt, maer noch veel erger, alzo dat door zijnen (=Pietersz.) dienst aldaer niet veel goets voortaan staet te verhopē, maer veel meer het contrarye.

Het conflict bereikte in december 1603 een triest dieptepunt: ‘onder deze omstandigheden is het gezamenlijk vieren van het Heilig Avondmaal tijdens het kerstfeest niet haalbaar ...’

Het conflict verhardde, Pietersz. ging in beroep bij de synode. In januari 1604 dreigde het conflict te escaleren. Barent den Decker had blijkbaar steun gezocht en gekregen van de schout van Oost-Barendrecht, Arien Thonis. Dat leidde ertoe dat dominee Pietersz. door de classis werd gemaand dat hij zich zo moest gedragen dat er geen klachten meer over hem kwamen, dan wel dat hij anders naar een andere gemeente zou moeten omzien. Deze benadering bleek de partijen enigszins bij elkaar te brengen: er werd schuld bekend en er kon zelfs weer Avondmaal worden gevierd!

De verzoening was echter van korte duur, zo blijkt uit de acta van de classicale vergaderingen van maart 1604. Dominee Pietersz. bleek de opdracht van de classis niet te kunnen uitvoeren ... wegens ziekte.

Tijdens een volgende classicale vergadering in hetzelfde jaar werd een brief van de ouderlingen en de diakenen van de gemeente Barendrecht behandeld, met een verzoek om dominee Pietersz. een andere standplaats te geven. De classis was er ondertussen ook van overtuigd dat er eigenlijk maar een oplossing was: dominee Pietersz. transfereren naar een andere standplaats!

Dominee Pietersz. werd te verstaan gegeven dat hij zelf naar een andere gemeente op zoek moest gaan! De predikant deed vervolgens een poging om bij de kerk van Sliedrecht aangesteld te worden, maar zij ‘hebben in de persoon van Matthijs Pietersz. geen behagen’.

Medio 1604 was de maat vol bij het bestuur van de classis. Uit de acta van 28 juli 1604 blijkt dat besloten is dat dominee Pietersz. tot eind mei 1605 de tijd kreeg om een andere gemeente te zoeken:

“zijn vertreck gansch noodich hebben geordonneert, voor dese tijt als d' uuterste daer toevoegende dat hij tusschen dit ende mey eerstcommende anno 1605 sal vertrecken”

Vanuit de classis werd een beroep gedaan op kerkelijke gemeenten binnen en buiten de classis om de predikant dominee een nieuwe kans te geven. Maar de benaderde gemeenten wezen het verzoek vriendelijk maar beslist af.

In mei 1605 bleek dat dominee Pietersz. tegen het besluit van de classis in beroep ging bij de synode van Zuid-Holland. De classis verbood hem om nog langer voor te gaan in Barendrecht. De predikanten van Heerjansdam en Klaaswaal namen de kerkdiensten waar.

In de classicale vergadering van 27 september werd het resultaat van het appel op de synode bekend gemaakt:

“Alsoo de synode heeft besloten dat Mathijs Pietersen van Barendrecht op Baefmis (*) eerstkomende sal vertrecken metterwoone, soo is hij daertoe wederom seer ernstelijck vermaent ende oock gedreycht met het surcheren ende stilstaen sijner gagie bijsooverre hij de confusie, aireede bij sijn schult in 't bedienen der kercken aengerecht, nyet weiren noch hem van een andere woonplaetse nyet voorsien en wil.” (*) 1 oktober

Dominee Pietersz. moest Barendrecht dus voor 1 oktober 1605 metterwoon verlaten!

Een nieuw begin voor Barendrecht en voor dominee Pietersz.

In de vergadering van het classisbestuur van 15 februari 1606 verscheen Berndt Claesz. den Decker namens de kerk van Barendrecht. De eerste ouderling had niet alleen een grote rol gespeeld bij het vertrek van de vijfde dominee van Barendrecht, maar ook bij de komst van de zesde. Berndt Claesz. den Decker vroeg de classis om dominee Abraham Costerus uit Sliedrecht te beroepen. De classis honoreerde het verzoek en zo werd dominee Costerus de zesde predikant van Barendrecht. Het werd een nieuwe start voor de kerkelijke gemeente.

Voor dominee Pietersz. werd ook een nieuw begin gecreëerd. Dankzij de bemiddeling van Jan van Raesfeld, Ambachtsheer van Moerkercken (*), werd de predikant beroepen naar de kerk van Mijsheerenland. Hij werd daar de opvolger van dominee Otto Genonis die zijn voorganger in Barendrecht was geweest.

() Sinds het huwelijk van Ambachtsvrouw Elisabeth van Loon van Barendrecht en Kernisse (stichtster van de Dorpskerk) en Ambachtsheer Praet van Moerkercken (stichter van de Laurentiuskerk in Mijsheerenland) is er een nauwe verbondenheid tussen Barendrecht en Mijsheerenland. Dat gold dus ook nog ten tijde van de Barendrechtse predikanten Genonis en Pietersz.*

Op 6 december 1606 deed dominee Pietersz. intrede in Mijnsheerenland. Ook daar zijn de werkzaamheden van de predikant niet probleemloos verlopen. Uiteindelijk ging Matthijs Pietersz. van Stralen (zoals hij zich was gaan noemen) onder druk van de kerkenraad én van de ambachtsheer medio 1615 met emeritaat.

Dominee Matthijs Pietersz. komt enerzijds de eer toe dat hij de eerste ouderling en eerste diaken in Barendrecht liet verkiezen, en daarmee de eerste kerkenraad van Barendrecht instelde. Anderzijds heeft hij de twijfelachtige eer dat geen van zijn tijdgenoten zo vaak in negatieve zin werd genoemd in de acta van de classis Dordrecht. Genoeg reden om te spreken over een 'markante Dorpskerkpredikant'.

Dit artikel is het vijfde uit een serie van zes, waarin de eerste predikanten van Barendrecht worden beschreven.

Een volledig overzicht van de geraadpleegde bronnen volgt bij de laatste aflevering van de serie artikelen.

- Aanvullingen of verbeteringen van de artikelen zijn van harte welkom.

- Een woord van dank aan Wim de Regt die als eindredacteur wilde optreden.

De Paalwacht in 1943

Opstel van Arie Noordzij, geschreven in 1943 als leerling van de voormalig Groen van Prinsterer School aan Dorpsstraat

Cees Dorsman en Arie Noordzij Jr.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog stonden er veel houten palen in de landerijen rondom Barendrecht. Door deze palen konden er geen vijandelijke zweefvliegtuigen landen ... De Paalwacht werd ingesteld omdat de draden voor de communicatie werden beschadigd, doorgeknipt en dus onbruikbaar werden gemaakt. Mijnheer Dercksen liep bij ons aan de weg briefjes rond te brengen voor paalwacht.

Paalwacht was een straf omdat de één of ander een draad doorgeknipt had. (Ja, je moet het maar geloven!) Toen Dercksen bij ons kwam moest mijn vader lopen van 's avonds 10 tot 's morgens 4 uur.. Maar pa zei dan heb ik geen tijd hoor! Toen heeft hij het veranderd van 's middags 4 tot 's avonds 10 uur. Die tijd kon mijn vader wel, want dat (dan) kon hij om een uur of elf weer thuis zijn en dan de andere dag 's morgens weer om 5 uur naar de stad.

Dit was de eerste keer dat mijn vader moest lopen, de tweede keer zou van zelf wel volgen. Toen hij om 3 uur gereed stond om weg te gaan mocht ik mee. Op de dijk stonden er al een heleboel, ook allemaal voor paalwacht, ik denk dat er wel 30 stonden. Ze waren helemaal afgeladen, de één had een koffer bij zich, de ander weer een oude zak. Allemaal laarzen of klompen aan. Bij de school aangekomen moesten eerst de fietsen worden weggebracht bij het café 't Schaapje genaamd. Daar nog een poos bij elkaar staan praten over het één en ander, maar het meest over de palen-wacht. Daar kwam de politie ons halen en moesten het (de) School binnen gaan. Maar de sleutel voor de deur was er niet dus konden wij niet naar binnen. Dan zullen we het buiten doen mannen, zei de politie. Die politieman begon een hele redevoering te houden dat je bij de paal moest blijven staan. Toen vroeg er één, moet je de paal nog vast houden ook? En verder ging de politie ... tot ... dat een zekere mijnheer Vos (één van de zwarte kleur) zijn werk over zou nemen. Die begon de namen af te lezen. Als ik het zeggen moest wie beter kon lezen, een jongen van de 4e klas of hij, dan zou ik zeggen, die jongen. Want Vos las al de namen verkeert op, toen haalde hij zo'n bril uit zijn zak en zette hem op en begon weer te lezen. Maar dat was ook knudde want hij had zijn leesbril vergeten. Ach, wat hebben wij die vent uit staan lachen. Hij vroeg of de politie verder wou lezen. Die deed het ook. Alle namen werden afgeroepen en allen waren present. En nou naar de palen. Want het is al zes uur. Mijn vader stond bij paal no. 3 met Wim Bravenboer. Wim had flink wat goudreisnetten bij hem en vader en Wim begonnen al vast te eten, pa had sigaren en sigaretten mee genomen. Dus konden ze eten en roken. Toen het avond werd zijn ze in de bakkerij van Vermeer gegaan, wat was het daar lekker warm. Er begonnen jongens te kaarten, ze vroegen of pa ook mee deed maar die deed niet mee want hij kon het niet.

Ik ben met één bij ons vandaan, die ook wacht moest lopen, al de palen af geweest, waar bekenden bij stonden. Wij kwamen onverwacht voor een brede sloot, kwamen er wel over en hij, die nog beetje stijf was, sprong er midden in, wat heb ik toen gelachen. Hij is daar bij een paal in het stro gaan liggen, ik ben naar voren gegaan en de fiets wezen halen en ander goed voor hem plus een zak. In die zak hebben wij alles ingemikt. Toen ik weer terug kwam bij hem, had hij zijn goed al te drogen gelegd. Hij trok gauw schoon goed aan en wij gingen weer nieuwe avonturen beleven. Als we bij een sloot kwamen, liep hij er steeds om heen en ik sprong er over. Wij kwamen op 't laatst helemaal achteraan bij zo'n kas, daar was bij de palen niemand te zien. Ik dacht die zullen wel in de kas zitten

En opeens begonnen ze het Wilhelmus te zingen, er was harmonicamuziek bij en ze zongen tweestemmig. Daar zijn wij toen ook in gegaan. Toen om een uur of 7 zijn wij naar voren gegaan. Daar hadden we wel een uur voor nodig. Wij kwamen langs alle palen, maar deze waren bijna allen onbezet. Vooraan gekomen was het haast 8 uur. In de bakkerij zaten ze allen te eten met dampende koffie, die een paar meisjes van Kamerman gebracht hadden. We schikten dadelijk bij en kregen een warme kom koffie en ik begon smakelijk te eten. En opeenswat was dat...we schrokken zo hard dat we allemaal bleven zitten. We hoorden zagen. We hadden geen erg er in gehad dat er één naar buiten gelopen was en aan een stuk hout aan het zagen was. Wij vloegen nu naar buiten en daar draafde iemand voorbij. Wij hem achterna wat was die vent lenig en vlug zeg, die wij achterna zaten. Hij stopte opeens zijn vaart en wij grepen hem, toen begon hij te lachen, maar wij lachte niet, want wij wisten nog van niets. Toen begon hij te vertellen en wij schaterde het uit van 't lachen, wat 'n bak. Er zei er één, als je nog eens wat hebt om ons te laten schrikken en lopen, maar hij meende het niet hoor, want hij vond het net zo leuk als wij allemaal. Opeens ... daar zagen wij een rood lichtje in de verte. Dat was natuurlijk controle. Wij maakten allen de benen om zo gauw mogelijk bij de palen te komen. De controle kwam al naderbij. Het was Pitto en een marechaussee. Ze liepen gewoon door en zeiden niets. Ze zijn tot achteraan gelopen en terug, toen ze weer voor waren, zijn wij weer naar de bakkerij gegaan, daar was het beter dan buiten. Ongeveer tegen 10 uur werden we afgelost door een nieuwe groep, wij gingen allemaal weer naar huis om naar bed te gaan. Wij kwamen goed en wel thuis of het begon te regenen. Toen ik op de klok keek was het elf uur we gingen rustig slapen.

Het was 5 dagen later zondag. Vader had weer een briefje gehad, en werd het gebracht door Kapteyn en v.d. Jagt. Het regende verschrikkelijk en vader had nog een zwerende kaak op de koop toe. Toen is hij naar de dokter gegaan en kreeg een briefje dat hij wel ...[?] maar reserve was. Dat was beter dan buiten lopen in de regen.

Zeven dagen later, weer kregen ze daar bij ons een briefje. Nu had pa de wacht van 's morgens 4 uur tot 9 uur. Toen hadden ze mijn vader achter in Pendrecht gezet, maar daar is hij niet gebleven, hij is naar de volkstuinjes gegaan in zo'n schuurtje, daar was het lekker warm. Toen is hij naar huis gegaan en was half vijf thuis en ging vijf uur weer lekker naar bed. Die nacht was er nog iemand naar huis gegaan en die hebben ze gepakt. Hij lag al op bed toen de marechaussee hem een bosje straf briefjes kwam brengen. Hij moest de andere avond straf lopen, maar is niet gegaan. De volgende morgen is hij naar Pitto gegaan. Toen hij hem ...[?] spreken had zei hij dat hij geen straf ging lopen. Pitto zei tot ...[?] toe niets en begon onverwachts te spreken. Wij zullen dat Oranje-...[?] je aan de Voordijk wel eens een kopje kleiner maken zei Pitto. Toen riep die jongen: "laat-ie fijn zijn, Oranje boven!" Pitto zei: omdat je Oranje boven roept zal ik je er drie straf-nachten bij geven. Toen ging die jongen naar de dokter en die zei dat hij gas- vergiftiging had, omdat hij met zo'n auto rijdt waar een gasgenerator opstaat

1944 Paalwacht 2e en 3e links Maarten Hooimeijer en Rijsdijk, rechts Hans Beelaerts van Blokland

Wanneer de wachters 's avonds thuis kwamen van hun volgende wacht-uren, dan moesten ze de schoenen en klompen leeg gooien van al dat water dat er in zat en schoon goed aan trekken, want het is nu een echte modderpoel in Pendrecht, zonder laarzen kom je er niet in. Maar nu is de Paalwacht gelukkig voorbij.

Pitto

In 1943 werd burgemeester Beelaerts van Blokland in Barendrecht, door de Duitsers ontslagen, door een NSB'er burgemeester Richard van Brunsveld vervangen. De Barendrechtse noemde Brunsveld Pitto, dat was een surrogaatkoffie (namaak-koffie) in de tweede wereldoorlog. Echte koffie was bijna niet meer te krijgen. Brunsveld was een namaak-burgemeester.

Door zijn persoonlijk verraad van Barendrechtse aan de Duitsers werden diverse Barendrechtse gearresteerd, naar kampen overgebracht en omgebracht, waarvoor hij in 1946 werd veroordeeld

Van Brunsveld

Maaïke Roomer-van Roosmalen

Vorige plaatjes

Voor het zoekplaatje in het vorige contactblad waren we op zoek naar personen op een foto met daarop padvinders uit Barendrecht. Het betrof de welpen van de RK kerk Beukendaal en meer gegevens waren hierover bij ons niet bekend. Van Monique en Anton Eenhuizen ontvingen wij een uitgebreide reactie waarvoor onze hartelijke dank. Zie de reactie hieronder en om het geheel compleet te maken hebben we de foto er nogmaals bijgeplaatst.

N.a.v. het zoekplaatje in het Contactblad Nr. 156 kan ik U het volgende mededelen. De foto is waarschijnlijk genomen in of rond 1965 in het houten kerkje van de St. Augustinusparochie. Deze stond aan de Mr. Lohmanstraat, nu de parkeerplaats bij Afval Loont. De geestelijke in het habijt herken ik als Pater Vollaers. Deze was van de orde H. Kruisheren en was werkzaam in de Kruisvinding-parochie aan de Beukendaal in Rotterdam-zuid (deze kerk bestaat nog steeds). De welpengroep die hij op de foto toespreekt zijn vanuit de St Augustinusparochie begonnen. en vandaar dat de welpengroep de St. Augustinusgroep heette.

Om nog iets meer te kunnen vertellen heb ik mevr. H. Vermeer-Roeling gevraagd of zij mij iets meer kon vertellen over deze foto. En dit was de informatie die zij mij nog kon geven. Zij is namelijk bij de oprichting tot 1970 leidster geweest. De groep is opgericht in 1964 door mevr. Diks die Akela was. Mevr. H. Vermeer-Roeling was Raksja, mevr. E. Jungerhans was Baloe.

Het eerste onderkomen van de St. Augustinusgroep was de zolder van de pastorie NH Kerk te Barendrecht. Daarna in de oefenruimte van de harmonie beneden in de pastorie van de NH Kerk. Het laatste onderkomen was bij Tuinder den Otter in een eigen keet, aan de Noldijk naast de zeeverkenneren. Enkele namen van de welpen zijn Piet Witteman, Sietze Altena, Jos Borsboom, Jan Derksen, en met bos bloemen Mevr. Diks. Aalmoezenier bij de oprichting was Pater P. Kleys en vanaf 1965/1966 Pastoor C. van Leeuwen.

Er zijn de volgende kampen geweest waar mevr. H. Vermeer-Roeling aan heeft deelgenomen: 1965 Uden, 1966 Teteringen, 1967 Uden, 1968 Bergeijk, 1969 Gilze Rijen, 1970 en in de buurt van St. Maartensdijk bij Utrecht.

Het raadplaatje in Contactblad 156 was een straat in Barendrecht met het gezicht op een aantal dijkwoningen. Hierop hebben we een groot aantal goede oplossingen ontvangen en er was slecht één verkeerde oplossing bij. Ook waren er verschillende reacties over het ontstaan van de naam van deze buurt Het ging deze keer namelijk om de Voordijk/Carnissebuurt, bekend als de "Kattenbuurt".

Wij ontvingen correcte antwoorden van Giel Gouweloos, Ad Jiskoot, Arie Dam, Maarten Kooiman, Hans Vermaas, Johan Vat en mevr. B. van den Heuvel.

Naast het goede antwoord meldden sommigen van hen nog een aantal wetenswaardigheden, zoals Ad Jiskoot, die begin jaren vijftig aan de Voordijk is geboren en als kind, wanneer hij wat verdere tochten maakte dan zijn ouders wenselijk achtten, vaak langs deze huizen liep.

Ook Maarten Kooiman, destijds 7 jaar en woonachtig aan de Dorpsstraat 225, mocht niet verder dan de kerk die daar vlakbij staat. Maar zijn vrienden hadden een fiets, daar mocht hij achterop en zo gingen ze verder, wel tot Smitshoek: “geweldig”. Dan kwamen zij door die buurt en werd er tegen hem gezegd: dit is nu de Kattenbuurt, naar horen zeggen werd daar veel ruzie gemaakt.

Hans Vemaas vermoedt dat “Kattenbuurt” een verbastering van Carnissebuurt is.

Om het weer compleet te maken een foto van de huidige situatie.

Nieuw plaatje

Het nieuwe raadplaatje is een foto uit het midden van de vijftiger jaren in de vorige eeuw. Het huis staat er nog, maar verder is hier in de omgeving van dit punt in de jaren wel het een en ander veranderd, dus onze vraag: weet u waar deze foto gemaakt is? Het antwoord kunt u sturen aan info@historischbarendrecht.nl

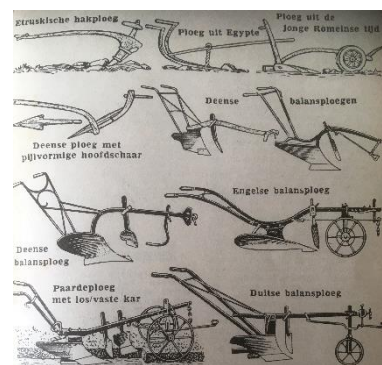
Ontwikkelingen in het boerenbedrijf

De landbouwmechanisatie in de het midden van de vorige eeuw

Uit Wie Wat Waar. Bewerking: Maaike Roomer-van Roosmalen.

Wie vandaag de dag de gang van zaken op het boerenbedrijf beziet zal zich nauwelijks meer kunnen voorstellen dat de landbouwer zich vroeger zo heeft moeten behelpen. In die landen waar de voortschrijding van de techniek aanmerkelijk minder is doorgedrongen, kan men hiervan nog een duidelijk beeld krijgen.

Het begin van alle landbouw wordt gevormd door de grondbewerking, waarbij de ploeg een zeer belangrijke plaats inneemt. Op bijgaande illustratie treffen we een overzicht aan van de ontwikkeling, die dit werktuig in de loop der tijd heeft doorgemaakt. We kunnen hieruit zien dat de ploeg aanvankelijk een zeer eenvoudig werktuig was. In feite was

het niet meer dan een soort slof, die door het land werd getrokken. In de loop van de jaren is de ploeg echter geëvolueerd naar een compleet landbouwwerktuig met vele verschillende mogelijkheden ten aanzien van afstelling naar werkbreedte en werkdiepte. Hierdoor is de toepassing aanzienlijk uitgebreid en is de ploeg met recht het werktuig geworden, dat op de meest uiteenlopende gronden en onder alle denkbare omstandigheden het werk van de boer kan inleiden.

Het spreekt vanzelf dat de ontwikkeling zich niet tot de ploeg heeft beperkt. Met de voortschrijdende mechanisatie heeft de gehele landbouw een ander “gezicht” gekregen. De toename van de bevolking vroeg naar een intensivering van het in cultuur brengen van de grond, waarvoor meer arbeidskrachten nodig waren. De industrie trok met aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden de krachten weg van het platteland waardoor daar personeelsgebrek ontstond. Noodgedwongen moest men toen op zoek naar een arbeidsproces in de landbouw, waarbij minder arbeidskrachten nodig waren. Men ging dus op zoek naar een mechanisering van bepaalde werkzaamheden, welke tot dusverre met de hand moesten worden uitgevoerd. Hierdoor zou het werk op het land weer aantrekkelijker kunnen worden, waardoor de “zuigkracht” van de industrie kon worden ingetoomd. Tot een vermindering van de afvloeiing naar de industrie heeft dit, helaas voor de landbouw, echter niet kunnen leiden. Ook in de industrie kreeg men steeds verbeteringen van de arbeidsvoorwaarden. Alleen diegenen, die het boerenbedrijf met hart en ziel zijn toegedaan en die zich met alle vezels aan hun grond verbonden voelen, die zijn het werk op het platteland trouw gebleven.

Zoals eerder vermeld was de mechanisatie over de gehele linie van de landbouw merkbaar. Het door vele dichters en schrijvers bezongen romantische beeld van de maaier, die met zijn zeis de halmen snijdt en het graan ruisend doet vallen en waarachter de bindsters komen die zorgdragen voor het vormen van de schoven, is door de feiten wel volledig achterhaald. Eerst kwamen er maaimachines getrokken door één of twee paarden waarachter het bindwerk nog met de hand moest worden gedaan. Daarna kwam de graanmaaier/zelfbinder. Hiermee werd niet alleen gemaaid maar ook werd het gewas tot schoven gebonden. Deze zelfbinder werd later door een tractor getrokken.

Naast de binder kwam de maaidorser, ook wel “combine” genoemd. Hiermee werd niet alleen gemaaid maar tevens gedorst, hetgeen zorgde voor een bespoediging van de oogstwerkzaamheden. Het handmelken heeft zich zeer lang gehandhaafd en is tot op heden ten dage nog niet geheel uitgestorven. Handmelken vereiste een grote ervaring en er was hiervoor een zekere “feeling” nodig. Machinaal melken was dan weer een stuk eenvoudiger en had diverse voordelen zoals: beter hygiëne, sneller melken, minder uierproblemen en besparing van arbeidskrachten. Bijgaande foto is uit 1925.

Roelof J. Roomer

Op zaterdag 30 maart en zaterdag 13 april was er bij de Historische Vereniging een bijzondere tentoonstelling ingericht van eierdopjes. Het betreft een indrukwekkende verzameling van Marian Boers uit Barendrecht.

“Ik ben er rond 1975 rustig mee begonnen, maar het is een beetje uit de hand gelopen”, vertelt Marian staand bij haar vitrinekasten met antieke eierdopjes. De hobby is uitgegroeid tot meer dan 3000 stuks. Eierdopjes zonder voetje, figuurdopjes, Engelse dopjes en veel antieke eierdopjes zijn een onderdeel van deze rijke verzameling. Je kunt je afvragen: waar laat je zoiets?. In huis zijn een aantal vitrinekasten en hierin staan van elk model een of twee dopjes. Verder staan de eierdopjes gesorteerd op model op glazen plaatjes waarop een groot aantal eierdopjes zijn te bezichtigen. Ze zijn afkomstig uit alle uithoeken van de wereld, en alleen het echte werk komt erin. Voor de liefhebbers zijn de tentoongestelde eierdopjes te koop. Wellicht een aardige suggestie voor de komende paasdagen.

Marian Boers is ook onderdeel van de Stichting “Kunstroute Barendrecht”. Deze organiseert sinds 2000 jaarlijks in het eerste weekend van oktober een kunstroute die een podium biedt voor beeldend kunstenaars en culturele ondernemers in de ruimste zin van het woord. De route levert een grote bijdrage aan de levendigheid van het culturele, economische en sociale klimaat in Barendrecht. Marian voelt zich als een vis in het water om met het creëren van een beeld bezig te zijn. Of het nu van galastone of albast is. Iedere keer is het weer een uitdaging.

Ook kennen wij Marian als regisseur van toneelvereniging Barendrecht. Zij is daar dertig jaar actief lid geweest en was één van de oprichters van de vereniging. Na dertig jaar met veel plezier te hebben gespeeld en geregisseerd is ze daarmee onlangs gestopt.

Historische Vereniging Barendrecht

D'Ouwe School, Dorpsstraat 150-150a, 2992 BE Barendrecht

IBAN NL98 INGB 0002 5309 26

☎ 0180-618142 – info@historischbarendrecht.nl – www.historischbarendrecht.nl

Algemene informatie: mw. J.W.M. Verboom

Openingstijden

Algemeen elke dinsdag van 11.00 tot 15.00 uur
Archieven en Genealogie elke eerste zaterdag van de maand van 10.00 tot 13.00 uur;
elke dinsdag van 11.00 tot 15.00 uur op afspraak, mw. De Bruijn
Expositieruimte alleen tijdens exposities/tentoonstellingen op zaterdag,
voor openingstijden zie onze website of via de media

Voor scholen en groepen alleen op afspraak

Gesloten: juli en augustus

Bestuur

Voorzitter mw. J.P. Schaap
Secretaris mw. J.W.M. Verboom-van Geenen
Penningmeester J.E.J. Blinde jr
Leden mw. M.H. de Bruijn-Veenman
W. van Helden
J. Kooy

Ledenadministratie

mw. N. Verschoor

Contactpersonen werkgroepen

Archieven Oud Barendrecht en Genealogie

mw. M.H. de Bruijn-Veenman
mw. J.P. Schaap

Barendrecht van vroeger op ansicht, foto en film

Algemeen A.G. van de Garde
Digitaal fototeam J. Verschoor

Bibliotheek en Archief

–

Bodemonderzoek

Algemeen T.C. Blinde
Beheer vondsten en documentatie
vóór 1995: mw. C.G. Ratsma-Stouten
na 1995: L. Louwerse
tegels: mw. L.M.M. Hagendijk

Documentatie ontwikkeling Barendrecht

T.D. van Wijk

Monumentenzorg

J. Kooy

Nieuws- en Advertentieweekblad De Schakel

mw. R.A.C. Baank

Tentoonstellingen

mw. J.W.M. Verboom-van Geenen

Restauratie en onderhoud/voorwerpen

W.M. Groenenboom

Website-beheer

P. Dreef

www.dajong.computervrienden.nl

Dajong Computervrienden

Boerhaavelaan 7, 2992 KB Barendrecht

telefoon: 0180-625130

e-mail: dajong@helpt.nl

www.dajong.computervrienden.nl

5 jaar Stichting Dajong 2006 - 2011

Bespaar tot **50%**
op uw **ICT** en **telefonie** met

 DIGISOURCE
UW DIGITALE BRON!

BEHEER

TELEFONIE

CONNECTIVITEIT

CLOUD

DIGISOLAR

Bel **088 3 444 777** of ga naar digisource.nl
en ontvang gratis een vrijblijvende offerte

Gouwe 3c
2991 CJ
Barendrecht
0180 623600

DE FIETSENMAKERIJ AGN

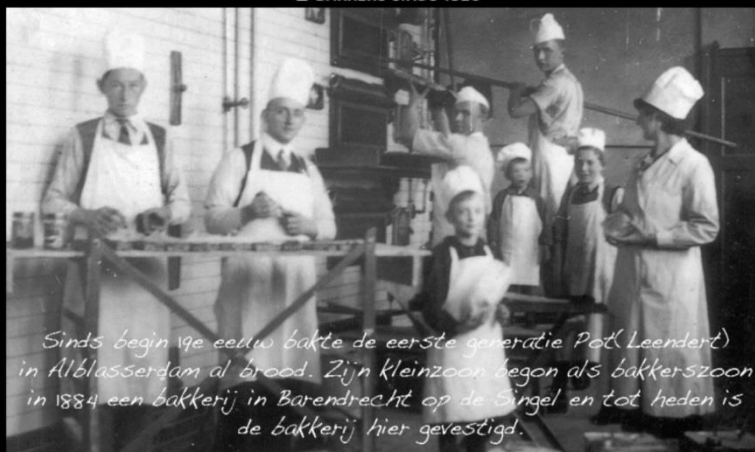
Veen
 elektronika

KTV • hi-fi
video • gloei-
lampen • tl

Onderlangs 16
2991 EM Barendrecht
(0180) 69 00 50

POT

BAKKERS SINDS 1820

Sinds begin 19e eeuw bakte de eerste generatie Pot (Leendert) in Alblusserdam al brood. Zijn kleinzoon begon als bakkerszoon in 1884 een bakkerij in Barendrecht op de Singel en tot heden is de bakkerij hier gevestigd.

Onderlangs 15, Barendrecht - 0180-612043 - www.bakkerijpot.nl - bestel@bakkerijpot.nl

 GENIET VAN VERS

Autoservice
Groenenboom

APK keuring

Periodiek onderhoud

Bandenservice

Volledige aircoservice

Schadeherstel

Zomer- / Wintercheck

Accessoire inbouw

Reparatiewerkzaamheden

**"Vakmanschap en
persoonlijke service**

**als basis van
veel veilige kilometers"**

0180-654794

www.autoservice-groenenboom.nl

Voordijk 267 | 2992 AL Barendrecht | Tel.: 0180-654794 | E-mail: info@autoservice-groenenboom.nl

**In het centrum van Barendrecht
moet u zijn voor:**

- * Centrale verwarming
- * Vloerverwarming
- * Warmwatertoestellen
- * Gashaarden en gevelkachels
- * Oliegestookte Zibro Kamin kachels
- * Installatiematerialen
- * IJzerwaren en tuinartikelen
- * Machines en gereedschappen

annink & zn.

*Koop bij de zaak, waar u slaagt
Bij de vakman met 85 jaar ervaring*

2e Barendrechtseweg 184 - Telefoon 0180-61 28 66 - Telefax 0180-62 07 04

KRAAIJEVELD

**Aannemers van grond-,
weg- en
waterbouwkundige
werken**

Barendrecht - Tel. (0180) 61 35 22 - Fax (0180) 61 91 60
Postadres: Postbus 6 - 2990 AA Barendrecht

kiwa

Aannemingsbedrijf
J. BEVELANDER

- aanbouw
- verbouw
- nieuwbouw
- onderhoud

Bijldorp-zuid 3 - 2992 LD Barendrecht - Tel (0180) 61 98 32
bevelander@solcon.nl - www.jbevelander.nl

Markant
FRITS MARKUS MAKELAAR & TAXATEUR O.G.

Als makelaar en taxateur weet Frits Markus 'Markant' wat er in de onroerend goed wereld te koop is. Natuurlijk niet het Vrijheidsbeeld. Maar de makelaarskennis is bij 'Markant' wel in huis om alle andere projecten aan te kunnen. Wilt u een huis verkopen of zoekt u een ander huis, wenst u een zorgvuldige taxatie of een objectief hypotheekadvies, kom dan gerust eens langs. Graag bespreken wij met u de mogelijkheden en voordelen die 'Markant' u kan bieden.

U vindt 'Markant' aan de Middenbaan 94. 'Markant' is geopend van maandag tot en met zaterdag!

Middenbaan 94 - 2991 CT Barendrecht. Tel.: 0180 - 620 099 Fax: 0180 - 611 585

www.historischbarendrecht.nl

bezoek ons op